

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ,
КРАЄЗНАВСТВА ТА ЕКСКУРСІЙ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної
ради Миколаївського обласного Центру
туризму, краєзнавства та екскурсій
учнівської молоді від 30 травня 2019 року

Голова НМР

Т. АНДРІЙЧУК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і науки
Миколаївської облдержадміністрації

08-08-2019 № 429

Навчальна програма
дослідницько-експериментального напрямку
«Історія України»

м. Миколаїв – 2019

Програма «Історія України»

(Затверджена на Вченій раді МОШПО, Протокол №3 від 19.09.07 р.

АВТОРИ:

Котляр Юрій Вадимович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії Миколаївського національного університету імені Петра Могили

Міронова Ірина Сергіївна, доктор історичних наук Миколаївського національного університету імені Петра Могили

Програма «Історія України» розрахована для навчання у секціях Малої академії наук України

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В умовах розбудови незалежної демократичної держави – України значно зріс її інтерес до історії. Сталися суттєві зміни в організації навчальних планів з історії України. Предметом навчального курсу “Історія України” є наука про появу людей на території сучасної України, їх розселення та спосіб життя, етногенез українського народу, його стосунки з іншими народами, матеріальний та духовний розвиток, боротьбу за свою незалежність.

Історія – це, насамперед, бачення, яке вимагає часової і просторової відстані при твердому об’єктивному аналізі. Лише завершені історичні цикли (економічний, політичний, релігійний, культурний), тобто цикли, щодо яких можна дістати всебічну перспективу, є предметом історії.

Вивчення гуманітарних наук складає важливу частку загальноосвітньої і світоглядної підготовки сучасних спеціалістів і сприяє розвитку особистості та виробленню нею творчого підходу до вирішення виробничих проблем. До найважливіших суспільних наук відноситься історія, зокрема історія України.

Історія – це наука про минуле людського суспільства і про його сьогодення. Це також наука про закономірності розвитку суспільного життя в конкретних формах, в просторо-часових вимірах. Минуле є активним чинником змін у теперішньому. Змістом історії взагалі є історичний процес, що розкривається в явищах життя людини, відомості про які збереглися в історичних пам’ятниках і джерелах. Явища ці надзвичайно різноманітні. Вони стосуються розвитку господарства, внутрішньої і зовнішньої політики країни, міжнародних стосунків, діяльності історичних осіб.

Історія як суспільний процес є життєдіяльністю у просторі і часі людей, які переслідують різноманітні інтереси. Наука історія служить справі людського самопізнання. Людині важливо пізнати себе, оскільки уявлення про власні можливості може скластися лише на основі минулої життєдіяльності. Завдяки історії ми дізнаємося, що та чи інша людська спільнота зробила, тим самим – що вона собою являє і на що здатна в майбутньому.

Разом з тим, у вивченні предмета історії України не обійтися без урахування творчої спадщини видатного англійського дослідника А.Тойнбі. Одне з ключових його положень полягає в тому, що “рушійні сили не є національними, а впливають з більш загальних причин”. Взяті у своєму частковому, національному вияві, вони не можуть бути правильно усвідомлені, а тому їх слід розглядати у площині ширшої спільності. При цьому, звісна річ, не слід випускати з поля зору неповторної національної своєрідності. Будь-яка національна історія залишиться до кінця не з’ясованою доти, доки вона не буде розглянута у співставленні з історіями інших національних держав, що становлять у своїй сукупності ширшу спільноту. Тільки мислячи категоріями цілого, а не часткового, можна у туманному хаосі подій віднайти лад і порядок, а також зрозуміти те, що раніше здавалося незбагненим.

Історія – наука багатогалузева. Вона складається з цілого ряду самостійних галузей історичного знання, а саме: історії економічної, політичної, соціальної, громадянської, військової, історії держави та права.

Мета курсу: вміти аналізувати основні тенденції історії України в русі світового та європейського процесу; розуміти особливості історичного розвитку українського народу; сприяти формуванню у школярів уміння співвідносити історичні події; аналізувати, узагальнювати і оцінювати факти; встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між історичними явищами; визначати фактори розвитку суспільства.

Слухачі секції повинні оволодіти фактичним матеріалом з курсу історії України, мати чітке уявлення про етапи становлення та розвитку історії її державності.

В практичному плані необхідно організувати роботу школярів на **семінарських заняттях**, відвідувати музеї, виставки, активно працювати в бібліотеках та архівах. Це дасть змогу розвинути навички роботи з науково-популярною та спеціальною літературою, джерелами.

Одним із головних напрямів роботи секції є написання учнями наукових робіт з історії України та участь у конкурсах, що проводяться регіональним відділенням Малої Академії Наук. Цей напрямок роботи буде охоплено на **індивідуальних заняттях**.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (1-й рік навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		Теоретичні	Практичні та семінарські	Індивідуальні	Всього
	Модуль 1. Історія України до початку ХХ ст.				
1.	Вступ. Найдавніші часи в історії України. Східні слов'яни	3	3	3	9
2.	Україна в княжу добу (IX-XIV ст.)	3	3	3	9
3.	Українські землі під Литвою та Польщею (XV - перша половина XVII ст.). Запорозька Січ.	3	3	3	9
4.	Національно-визвольна війна українського народу 1648-1657 рр.	3	3	3	9
5.	Руїна. Гетьманщина.	3	3	3	9
6.	Українські землі в складі Російської та Австрійської імперій (XVIII - початок ХХ ст.)	3	3	3	9
	За I півріччя:	18	18	18	54
	Модуль 2. Українська національно-демократична революція.				
7.	Україна в роки російської революції 1905-1907 рр. та Першої світової війни (1914-1918 рр.).	3	3	3	9
8.	Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України.	3	3	3	9
9.	Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР.	3	3	3	9
10.	Берестейській мир та його наслідки для України.	3	3	3	9
11.	Повалення Центральної Ради. Основні підсумки її діяльності.	3	3	3	9
12.	Українська Держава П.Скоропадського.	3	3	3	9
13.	Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР.	3	3	3	9
	За II півріччя:	21	21	21	63
	Всього годин за 1-й рік навчання:	39	39	39	117

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (2-й рік навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		Теоретичні	Практичні та семінарські	Індивідуальні	Всього
1.	Отаманщина. Повстанський рух на території України.	3	3	3	9
2.	Відродження УНР. Доба Директорії УНР.	3	3	3	9
3.	Відновлення та падіння Радянської влади в Україні.	3	3	3	9
4.	Радянсько-польська війна. Розгром Врангеля.	3	3	3	9
5.	Уроки, підсумки, здобутки й прорахунки національно-визвольної революції (1917-1920).	3	3	3	9

6.	УСРР в умовах нової економічної політики.	3	3	3	9
	За I півріччя	18	18	18	54
	Модуль 3. Українські території під гнітом тоталітаризму (1922-1939 рр.)				
7.	Утворення СРСР. Входження до його складу УСРР.	3	3	3	9
8.	Національна політика в УСРР в 20-х роках. Українізація.	3	3	3	9
9.	Здійснення індустріалізації в Україні.	3	3	3	9
10.	Насильницька колективізація сільського господарства та її наслідки. Голодомор 1932-1933 рр.	3	3	3	9
11.	Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кін.20 – 30-ті роки)	3	3	3	9
12.	Західна Україна між двома війнами (1921-1939 рр.)	3	3	3	9
13.	Входження західноукраїнських земель до складу СРСР.	3	3	3	9
	За II півріччя:	21	21	21	63
	Всього годин за 2-й рік навчання:	39	39	39	117

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (3-й рік навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		Теоретичні	Практичні та семінарські	Індивідуальні	Всього
	Модуль 4. Україна в роки Другої світової та Великої Вітчизняної війн.				
1.	Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941-1942 рр.	3	3	3	9
2.	Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні.	3	3	3	9
3.	Народна боротьба на окупованій території.	3	3	3	9
4.	Звільнення українських земель від гітлерівських загарбників у 1943-1944 рр.	3	3	3	9
5.	УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства.	3	3	3	9
6.	Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки.	3	3	3	9
	За I півріччя	18	18	18	54
	Модуль 5. Україна в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.				
7.	Спроба здійснення нової політики УРСР в умовах хрущовської “відлиги” (кін.50-х - сер.60-х рр.).	3	3	3	9
8.	Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (II пол.60-х поч. 80-х рр.).	3	3	3	9
9.	Україна на шляху до свободи і	3	3	3	9

	незалежності. Проголошення незалежності України.				
10.	Україна на етапі розбудови незалежної держави.	3	3	3	9
11.	Міжнародна діяльність України в сучасну добу.	3	3	3	9
12.	Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку і шляхи їх подолання. Україна на межі тисячоліть.	3	3	3	9
13.	Хвилі української еміграції. Українська діаспора.	3	3	3	12
14.	Помаранчева революція. Її причини та наслідки.	3	3	3	9
	За II півріччя:	24	24	24	72
	Всього годин за 3-й рік навчання:	42	42	42	126
	ВСЬОГО ГОДИН	120	120	120	360

ЗМІСТ ТЕМ (1-й рік навчання)

Модуль 1. Історія України до початку XX ст.

Тема 1. Вступ. Найдавніші часи в історії України. Східні слов'яни.

Історія як наука. Предмет і завдання курсу. Методологія історичної науки. Принципи історичних досліджень. Хронологія історії. Історичні джерела. Історіографія.

Поява людини й первісних форм співжиття на території України. Епоха міді-бронзи. Трипільська культура. Кіммерійці. Скіфо-сарматський світ. Античні держави Північного Причорномор'я. Праслов'яни і слов'яни. Анти і склавини. Східнослов'янські об'єднання племен на території України. Етногенез слов'ян.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 2. Україна в княжу добу (IX-XIV ст.).

Праукраїнська держава Руська земля. Концепції походження. Політична історія Київської Русі за перших князів. Розквіт Київської Русі за Володимира Великого, Ярослава Мудрого та їх наступників. Причини політичної роздробленості Київської Русі. Боротьба з татарською навалою. Золота Орда. Київська Русь в світовій історії.

Волинське і Галицьке князівства та їх об'єднання. Данило Галицький. Галицько-Волинська держава наприкінці XIII - на початку XIV ст. – продовжувач традицій русько-української державності.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 3. Українські землі під Литвою та Польщею (XV - перша половина XVII ст.). Запорозька Січ.

Захоплення українських земель сусідніми державами. Литовська доба в історії України. Люблінська унія. Берестейська унія. Боротьба проти національного, релігійного та соціального гніту в українських землях.

Виникнення українського козацтва. Концепції його походження. Адміністративно-територіальний устрій Запорозької Січі. Протипольські селянсько-козацькі війни та повстання. Боротьба проти турків і татар. Історична роль П. Конашевича-Сагайдачного.

Практичні заняття: екскурсія по Миколаївському обласному краєзнавчому музею.

Тема 4. Національно-визвольна війна українського народу 1648-1657 рр.

Причини, характер, рушійні сили визвольної війни. Етапи української національної революції. Події 1648-1653 років. Переяславський договір 1654 р. Політична ситуація в Україні 1654-1657 рр. Адміністративно-військовий устрій Української держави. Історична роль Б. Хмельницького.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 5. Руїна. Гетьманщина.

Криза української державності. І. Виговський. Гадацький трактат. Конотопська битва. Ю. Хмельницький. Переяславські статті. Слободищенська угода. Руїна. П. Тетеря. І. Брюховецький. П. Дорошенко. Д. Многогрішний, І. Самойлович.

Боротьба з татарами і турками. І. Сірко. Доба І. Мазепи. Полтавська катастрофа. П. Орлик і його Конституція.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 6. Українські землі в складі Російської та Австрійської імперій (XVIII - початок XX ст.)

Етапи наступу російського царату на автономію України. І.Скоропадський. П.Полуботок. Д.Апостол. К.Розумовський. Остаточне знищення Запорозької Січі. Соціально-економічний розвиток Лівобережжя, Правобережжя та західноукраїнських земель у XVIII ст. Гайдамацький рух. Опришківство. Коліївщина. Поділи Польщі. Входження Правобережної України до складу Російської імперії. Вітчизняна війна 1812 р. і участь в ній українського народу. Російсько-турецькі війни кінця XVIII ст. та їх наслідки.

Декабристський рух в Україні. “Руська трійця”. Кирило-Мефодіївське товариство. Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя. Революція 1848-1849 рр. на західноукраїнських землях. Здійснення реформ 60-70-х рр. XIX ст. в Україні. Громадівський рух.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Модуль 2. Українська національно-демократична революція.

Тема 7. Україна в роки російської революції 1905-1907 рр. та Першої світової війни (1914-1918 рр.).

Виникнення українських партій у Наддніпрянській Україні. Україна в 1905-1907 рр. Зростання національної свідомості. Народовці та москвофіли. Виникнення і діяльність “Просвіт”.

Столипінська аграрна реформа в Україні. Західноукраїнські землі в 1900-1918 рр.: політичні партії, стрілецький рух.

Україна в Першій світовій війні. Плани Антанти і Троїстого союзу. Союз визволення України. Негативний вплив війни на становище України.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 8. Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України.

Падіння самодержавства. Утворення Центральної Ради. Українські політичні партії та організації. М.С.Грушевський про автономний устрій українських земель. Український Національний Конгрес і його рішення.

Початок українізації армії. I військовий з'їзд. Переговори між Центральною Радою і Тимчасовим Урядом. I Всеукраїнський селянський з'їзд. II Всеукраїнський військовий з'їзд. Прийняття I Універсалу. Утворення Генерального секретаріату.

Проголошення УНР. III Універсал. Соціально-економічна програма Центральної Ради. I і II учительські з'їзди. Освітній рух в Україні у 1917-1918 рр. та його значення. Введення власної фінансової системи. Прийняття державної символіки УНР.

Життєвий і творчий шлях М.Грушевського. Громадська діяльність. Історичні досягнення. Історія України-Руси. Ілюстрована історія України. М.Грушевський – “президент” УНР.

Практичні заняття: Обговорення рефератів і повідомлень про видатних діячів національно-визвольного руху 1917-1918 рр.: М.Грушевського, В.Винниченка, С.Петлюри, С.Єфремова, М.Міхновського та ін.

Тема 9. Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР.

Корніловський заколот. З'їзд народів Росії у Києві. Боротьба за владу в Україні (кін.1917-поч.1918рр.). І Всеукраїнський з'їзд Рад. Ультиматум РНК українській Центральній Раді. Просування радянських військ в УНР. Повстання робітників заводу "Арсенал" у Києві. Трагедія під Крутами.

Практичні заняття: відвідування державного архіву Миколаївської області.

Тема 10. Брестський мир та його наслідки для України.

Початок мирних переговорів у Брест-Литовську. Позиція УНР на переговорах. Прийняття ІV Універсалу. Підписання Брестського миру. Вторгнення німецьких і австро-угорських військ на Україну.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 11. Повалення Центральної Ради. Основні підсумки її діяльності.

Конфлікт між Центральною Радою і німецькою окупаційною адміністрацією. Гетьманський переворот. Повалення Центральної Ради. Причини поразки, уроки, здобутки і прорахунки у діяльності Центральної Ради.

Практичні заняття: відвідування державного архіву Миколаївської області.

Тема 12. Українська Держава П.Скоропадського.

Внутрішня політика гетьманату. Зовнішньополітичний курс. Національно-культурна політика. Створення УАН. Селянсько-партизанський рух у 1918 р. в Україні. Утворення Директорії. Падіння влади гетьмана Скоропадського.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 13. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР.

Розпад Австро-Угорської імперії і проголошення ЗУНР. Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Створення УГА. Революційні події на території Північної Буковини і Закарпаття. Проголошення акту злуки УНР і ЗУНР.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

ЗМІСТ ТЕМ (2-й рік навчання)

Тема 1. Отаманщина. Повстанський рух на території України.

Український селянський повстанський рух. Причини виникнення отаманщини і її роль у створенні Директорії УНР. Григор'ївщина, махновщина.

Антибільшовицький повстанський і анти денікінський повстанський рух. Висунська і Баштанська республіка. Національні меншини в повстанському русі.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 2. Відродження УНР. Доба Директорії УНР.

Внутрішня і зовнішня політика Директорії. Український Трудовий Конгрес. Переговори з Антантою. Наступ радянських військ в УНР.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 3. Відновлення та падіння радянської влади в Україні у 1919 році.

Внутрішнє становище в Україні. Політика "воєнного комунізму" та її наслідки. Селянський рух влітку-восени 1919р. Н.І.Махно. Боротьба проти денікінської навали. Утвердження радянської влади в Україні. Баштанська і Висунська республіки.

Практичні заняття: відвідування Березнегуватського народного історико-краєзнавчого музею та музею історії села Висунськ.

Тема 4. Радянсько-польська війна. Розгром Врангеля.

Крах отаманщини. Варшавська угода. Военні дії 1920 р. проти польської армії. Розгром військ барона Врангеля. Завершення громадянської війни. Кінець Директорії УНР і регулярної визвольної боротьби.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 5. Уроки, підсумки, здобутки й прорахунки національно-визвольної боротьби українського народу за державну незалежність (1917-1920 рр.).

Практичні заняття: відвідування наукової бібліотеки МННІ ОНУ ім. І.І.Мечникова.

Модуль 3. Українські території під гнітом тоталітаризму (1922-1939 рр.)

Тема 6. УСРР в умовах нової економічної політики.

Голод 1921-1922 рр. на Україні та його наслідки. Міжнародне і внутрішнє становище республіки. Впровадження ринкових відносин, відродження народного господарства. Грошова реформа. Селянство Півдня України в добу непу.

Практичні заняття: відвідування виставки книг в МННІ ОНУ ім. І.І.Мечникова.

Тема 7. Утворення Радянського Союзу. Вхідження до його складу УСРР.

Пошуки форм державного об'єднання радянських республік. Сталінська ідея автономізації та її критика. VII Всеукраїнський з'їзд Рад та його рішення. I з'їзд Рад СРР. Зміни в Конституції УРСР (1925). Обмеження суверенітету республіки.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 8. Національна політика в УСРР в 20-х роках. Українізація.

XII з'їзд РКП (б) про політику коренизації. Українізація в сфері державного будівництва, школи, культури. "Український ренесанс" та його здобутки. Початок політичних репресій проти діячів української культури.

Практичні заняття: відвідування державного архіву Миколаївської області.

Тема 9. Здійснення індустріалізації в Україні.

Суть сталінського "стрибка" в індустріалізацію. Джерела фінансування. Розвиток важкої промисловості. Створення адміністративно-командної системи управління економікою.

Практичні заняття: відвідування одного із суднобудівних заводів міста Миколаєва.

Тема 10. Насильницька колективізація сільського господарства та її наслідки.

Необхідність кооперування на селі і сталінська програма колективізації. "Розкуркулювання селян". Підпорядкування колгоспів і всього життя на селі адміністративно-командній системі. Хід колективізації в Україні. Трагічні наслідки голодомору 1932-1933 рр. Історична наука про голодомор.

Практичні заняття: екскурсія в село Баловне.

Тема 11. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кін. 20-30-ті роки)

Політичний режим сталінщини. Масові репресії в республіці. Розгром українських партійно-державних кадрів. Сталінський терор проти військових кадрів в УРСР. Ліквідація УАПЦ. Масове винищення української інтелігенції.

Практичні заняття: зустріч з дослідником масових репресій на Півдні України доктором історичних наук, професором М.М.Шитюком.

Тема 12. Західна Україна між двома війнами (1921-1939 рр.).

Соціально-економічний і політичний розвиток західноукраїнських земель в складі Польщі, Румунії та Чехословаччини. Стан економіки. Еміграція українців в зарубіжні країни. Політичні партії та організації. Створення і діяльність ОУН в довоєнний період. Є.Коновалець. Склад і програма ОУН. Розкол в ОУН і його наслідки. А.Мельник і С.Бандера.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 13. Входження західноукраїнських земель до складу УРСР.

Західноукраїнські землі в системі радянсько-німецьких договорів 1939р. входження західноукраїнських земель до складу СРСР. “Радянізація” та її наслідки. Культурне будівництво. Розвиток освіти. Масова депортація і репресії українців.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

ЗМІСТ ТЕМ (3-й рік навчання)

Модуль 4. Україна в роки Другої світової та Великої Вітчизняної війн.

Тема 1. Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941-1942 рр.

Загарбницькі плани нацистів щодо України. Прорахунки радянського керівництва та їх наслідки. Невдалий початок війни. Прикордонна битва. Причини невдач РСЧА. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. Воєнні дії на Україні навесні і влітку 1942 року.

Практичні заняття: екскурсія по пам’ятним місцям міста Миколаєва.

Тема 2. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні.

Розчленування українських земель. Нацистський окупаційний апарат. Політичне і соціально-економічне становище населення України в умовах окупації. Остарбайтери. Звірства і геноцид нацистів і їх поплічників в Україні. Трагічна доля військовополонених. Економічна експансія німецького фашизму. Розграбування окупантами національних багатств республіки.

Практичні заняття: зустріч з авторським колективом книги “Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни. 1941 – 1944 рр.”

Тема 3. Народна боротьба на окупованій території.

Труднощі в налагодженні партизанського руху на початку війни. Створення і лояльність УШПР. Підпільно-партизанський рух в 1942-1944 рр. ОУН в період війни. Відновлення української державності 30 червня 1941р. Створення та діяльність УПА.

Практичні заняття: екскурсія в музей “Підпільно-партизанського руху на Миколаївщині”.

Тема 4. Звільнення українських земель від гітлерівських загарбників у 1943-1944 рр.

Битва за Лівобережну Україну і Донбас у 1943 р. Форсування Дніпра. Визволення Києва. Визволення Правобережної України в 1944 р. Миколаївщина в роки війни. Внесок українського народу в розгром нацизму.

Практичні заняття: зустрічі з учасниками Великої Вітчизняної війни.

Тема 5. УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства.

Тяжкі наслідки гітлерівської навали. Початок відбудови народного господарства. УРСР на міжнародній арені. Операція “Вісла” та її наслідки. Голод 1946-1947рр. збочення у відбудові економіки.

Практичні заняття: відвідування Миколаївського обласного краєзнавчого музею.

Тема 6. Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки.

Деформуючий вплив сталінізму на розвиток радянського суспільства. “Жданівщина” в Україні. Звинувачення у націоналізмі української інтелігенції. Дії збройних формувань ОУН-УПА у післявоєнний період (кін. 40-х поч. 50-х рр.).

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Модуль 5. Україна в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 7. Спроба здійснення нової політики УРСР в умовах хрущовської “відлиги” (кін. 50-х поч. 60-х рр.).

Перші кроки десталінізації суспільства. ХХ з’їзд КПРС та його значення. Реформування промисловості і сільського господарства республіки. Пошуки шляхів удосконалення господарського управління. Запровадження раднаргоспів. Зміна пріоритетів в аграрній політиці. Переорієнтація економіки на соціальні потреби. Житлове будівництво. Грошова реформа 1961р. Поява “шестидесятників”.

Практичні заняття: відвідування Миколаївського обласного краєзнавчого музею.

Тема 8. Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (др. пол. 60-поч.90-х рр.).

Спроби запровадження господарської реформи 1965-1967 рр. Недооцінка назрілих соціальних проблем. Наростання застійних тенденцій у радянському суспільстві. П.Ю.Шелест. В.В.Щербицький. Опозиційний рух. “Дисиденти”. Партійно-політичний тиск на політичне і духовне життя суспільства. Зростання соціальної апатії населення.

Практичні заняття: зустріч з авторським колективом книги “Миколаївщина: літопис історичних подій”.

Тема 9. Україна на шляху до свободи і незалежності. Проголошення незалежності України.

Необхідність перебудови і особливості її здійснення в УРСР. Складність перебудови в УРСР. Посилення суспільно-політичної активності населення. Народний Рух України. Виникнення політичних партій і громадських організацій в УРСР (поч. 90-х рр.). Розпад СРСР і початок розбудови України. Проголошення незалежності України у 1991 році. Створення СНД.

Практичні заняття: відвідування державного архіву Миколаївської області.

Тема 10. Україна на етапі розбудови незалежної держави.

Становлення політичної системи в сучасній Україні. Введення інституту президентства, його роль і місце у політичній системі суспільства. Формування атрибутів держави. Суспільно-політичний і економічний розвиток України. Посилення соціальної нерівності в суспільстві. Падіння життєвого рівня населення. Зростання соціальної напруженості. Прийняття Конституції України.

Практичні заняття: зустріч з автором “Історії Миколаївщини” доктором історичних наук, професором В.П.Шкварцем.

Тема 11. Міжнародна діяльність України в сучасну добу.

Пріоритетні напрямки діяльності України на міжнародній арені. Взаємини України з країнами СНД. Російсько-українські стосунки в сучасну добу. Розподіл Чорноморського флоту.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 12. Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку України і шляхи їх подолання. Україна на межі тисячоліть.

Подальше загострення соціальної кризи в суспільстві. Тотальне зубожіння населення України. Зниження життєвого рівня народу. Початок подолання кризи.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова.

Тема 13. Хвилі української еміграції. Українська діаспора.

Причини і характер еміграції українського населення. Історія переселень українців. Формування діаспори, періодизація. Західна і східна діаспори.

Українські наукові інституції та центри за кордоном. Українська культура в діаспорі. Українська діаспора та незалежна Україна.

Практичні заняття: відвідування обласної наукової бібліотеки ім. О.Гмирьова

Тема 14. Помаранчева революція. Її причини та наслідки.

Президентські вибори 2004 р. Помаранчева революція. В.Ющенко. Ю.Тимошенко.

Урядова криза вересня 2005 року. Дострокові вибори до Верховної Ради України 2007 року.

Практичні заняття: зустріч з учасниками Помаранчевої революції

ПЛАНИ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (1-й рік навчання)

Тема: Вступ. Найдавніші часи в історії України. Східні слов'яни.

План

1. Предмет, завдання і концепція курсу "Історія України".
2. Первісні часи на території України.
3. Трипільська культура та її значення.
4. Кочові народи в Україні.
5. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.
6. Етногенез слов'ян.
7. Східнослов'янські об'єднання племен.

Література

1. Баран В.Д., Козак Д.Н., Терпиловський Р.В. Походження слов'ян. – К., 1991.
2. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. Навчальний посібник. - К., 1995.
3. Гелей С.Д. Вступ до курсу Української історії. Метод. посібник. – Львів, 1993.
4. Грушевський М. Історія й її соціально-виховуюче значення // На порозі нової України. – К., 1991.
5. Довгопол М.М., Литвиненко М.А., Лях Р.Д. Джерелознавство історії Української РСР. – К., 1992.
6. Залізняк Л. Нариси стародавньої історії України. – К., 1994.
7. Залізняк Л. Первісна історія України. – К., 1999.
8. Ильинская В.А., Треножкин А.И. Скифия VII-IV вв. до н.э. – К., 1983.
9. Кульчицький С.В. Історія і час. Роздуми історика. // Укр. іст. журнал. – 1992. - № 4.
10. Кульчицький С.В. Правда і тільки правда. Об'єктивні замітки офіційного історика. // Політика і час. – 1991. - № 3.
11. Лапин В.В. Греческая колонизация Северного Причерноморья. – К., 1966.
12. Макарчук С. Писемні джерела з історії України. – Львів, 1999.
13. Мурзін В.Ю. Скіфо-сарматський час. // Давня історія України. – К., 1994.
14. Оніщенко І.Г. Етно- та націогенез в Україні (етнополітичний аналіз). – К., 1997.
15. Петров В.П. Етногенез слов'ян. – К., 1972.

16. Полин С.П. От Скифии к Сарматии. – К., 1992.
17. Треножин А.И. Киммерийцы. – К., 1976.
18. Третьяков П.Н. По следам древних славянских племен. – Л., 1982.

Тема: Україна в княжу добу (IX-XIV ст.)

План

Версії походження Давньоруської держави.
 Утворення Київської Русі. Перші київські князі.
 Розквіт Київської держави за Володимира Великого та Ярослава Мудрого.
 Феодальна роздробленість та її наслідки.
 Боротьба руських князівств з кочовиками. Монголо-татарське іго.
 Галицько-Волинське князівство – продовжувач традицій русько-української державності.

Література

1. Брайчевський М. Утвердження християнства на Русі. – К., 1988.
2. Котляр М.Ф. Данило Галицький. – К., 1984.
3. Котляр М.Ф. Історія України в особах. Давньоруська держава. – К., 1996.
4. Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство. – К., 1984.
5. Повість врем'яних літ. Літопис (За Іпатіївським списком). – К., 1990.
6. Рыбаков Б.А. Киевская Русь и русские княжества XII–XIII вв. – М., 1982.
7. Рычка В.М. Формирование территории Киевской земли. – К., 1988.
8. Свідерській Ю.Ю. Боротьба Південно-Західної Русі проти католицької експансії в X-XIII ст. – К., 1983.
9. Семчишин М. Тисяча років української культури. – К., 1993.
10. Терещенко Ю. Україна і європейський світ. – К., 1996.
11. Толочко П.П. Киев и Киевская земля в эпоху феодальной раздробленности XII–XIII вв. – К., 1980.
12. Толочко П.П. Київська Русь. – К., 1996.

Тема: Українські землі в литовсько-польську добу (XV – перша половина XVII ст.).

Запорозька Січ.

Заняття 1

1. Захоплення західноукраїнських земель польськими та литовськими феодалами.
2. Суспільний та державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемантійського.
3. Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої.
4. Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія.

Заняття 2

1. Історичні передумови виникнення козацтва та джерела формування.
2. Утворення Запорозької Січі. Адміністративно-територіальний устрій.
3. Запорозьке козацтво у системі міжнародних відносин кінця XVI – 30-х років XVII ст. П. Конашевич-Сагайдачний.
4. Національно-визвольний рух в Україні другої половини XVI – початку XVII ст.
5. Селянсько-козацькі повстання у 30-40-х роках XVII ст.

Література

1. Апанович О.М. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі. – К., 1995.
2. Апанович О.М. Розповіді про запорозьких козаків. – К., 1991.
3. Козацькі поселення на Миколаївщині. / За редакцією В.В. Щукіна.- Миколаїв, 2001.
4. Наливайко Д.С. Козацька християнська республіка. – К., 1992.

5. Огієнко І. Українська церква. – К., 1993.
6. Русина О.В. Під владою Литви та Польщі. // Історія України: нове бачення. – Т. 1. – К., 1995.
7. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою. – К., 1998.
8. Сергійчук В.І. Іменем війська запорозького. Українське козацтво у міжнародних відносинах XVI – середини XVII ст. – К., 1991.
9. Смолій В.А. Феномен українського козацтва в загально-історичному контексті. // Укр. іст. журнал. – 1991. - № 5.
10. Терещенко Ю.І. Україна і європейський світ. Нарис історії від утворення старокиївської держави до кінця XVI ст. – К., 1996.
11. Тимошенко Л.В. Артикули Берестейської унії. // Укр. іст. журнал. – 1996. - № 2.
12. Харишин М.В. Українська церква між двома уніями (1569-1596 рр.) // Укр. іст. журнал. – 1996. - № 4.
13. Шабульдо Ф.М. Землі Юго-Западної Русі в складі Великого князівства Литовського. – К., 1987.
14. Шевченко Н.В. Білорусько-литовська держава: новітні підходи сучасної білоруської історіографії. // Укр. іст. журнал. – 1997. - № 2.
15. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків. В 3-х томах. – К., 1990-1993.
16. Яковенко Н.М. Здобутки і втрати Люблінської унії. // Київська старовина. – 1993.-№ 3.
Тема: Національно-визвольна війна під проводом Б.Хмельницького (1648-1657 рр.)

План

1. Причини, характер і рушійні сили Визвольної війни.
2. Початок війни 1648-1649 рр. Зборівська угода.
3. Ліквідація польського режиму і становлення національної держави.
4. Військові дії 1650-1653 рр. Білоцерківська угода.
5. Зовнішня політика Б. Хмельницького 1648-1653 рр.
6. Переяславська Рада. Березневі статті 1654 р.
7. Хід бойових дій 1654-1657 рр. Історичне значення Визвольної війни.
8. Богдан Хмельницький – гетьман України.

Література

1. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р.: міфи і реальність. – К., 1994.
2. Голобуцький В.О. Дипломатическая история Освободительной войны украинского народа 1648-1654. – К., 1962.
3. Голобуцький В.О. Соціально-економічна політика гетьманської адміністрації (1648-1657) // Укр. іст. журнал. – 1970. - № 1.
4. Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький. – К., 1993.
5. Сергійчук В.І. Іменем Війська Запорозького. Українське козацтво у міжнародних відносинах XVI- XVII ст. – К., 1991.
6. Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький: соціально-політичний портрет. – К., 1995.
7. Степанков В.С. Богдан Хмельницький і проблеми державності України. // Укр. іст. журнал. – 1991. - № 9,11.
8. Стороженко Г. Основа побудови Збройних сил Української козацької держави Б. Хмельницького. // Історія України. – 1999.- №1.

Тема: Руїна. Гетьманщина.

План

1. Криза української державності. І. Виговський. Ю.Хмельницький. Початок Руїни.
2. Боротьба старшинських угруповань за владу. Поділ України на Правобережну і Лівобережну.
3. Автономія України в складі Московської держави.

4. Боротьба з турками і татарами. І.Сірко.
5. Доба І. Мазепи. Полтавська катастрофа.
6. П.Орлик та його Конституція.

Література

1. Андрусяк Н. Гетьман Іван Мазепа, як культурний діяч. – К., 1991.
2. Борщак І. Мазепа, Орлик, Войнаровський. – Львів, 1991.
3. Горобець В.М., Струкевич О.К. Українсько-російські політичні відносини другої половини XVII- XVIII ст. // Укр. іст. журнал. – 1997. № 1.
4. Дядиченко В.А. Суспільно-політичний устрій Лівобережної України у кінці XVII - початку XVIII ст. – К., 1964.
5. Колодницький С. Гетьман Дорошенко під Підгайцями. // Дзвін. – 2000. - № 4.
6. Костомаров М. Гетьман Іван Мазепа. - К., 1992.
7. Рене М. Іван Мазепа. - К., 1991.
8. Різниченко В. Пилип Орлик (гетьман-емігрант), його життя й діяльність. – К., 1991.
9. Слюсаренко А., Томенко М. Історія української Конституції. – К., 1993.
10. Смолій В.А., Степанков В.С. Переддень Руїни (1657-1659). // Київська старовина. – 1993. - № 8.
11. Чуприна В., Чуприна З. Гетьман Іван Виговський і Конотопська битва 1659 р. // Дзвін. – 2000. - № 2.
12. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII ст. Причини і початок Руїни. – К., 1998.

Тема: Українські землі в складі Росії та Австро-Угорщини (XVIII - початок XX ст.)

Заняття 1

1. Етапи наступу російського царату на автономію України.
2. Тимчасове відновлення гетьманства. К. Розумовський.
3. Антиукраїнська політика Катерини II. Ліквідація Гетьманщини. Зруйнування Запорозької Січі.
4. Гайдамацький рух. Опришківство. Коліївщина.
5. Поділи Речі Посполитої. Вхідження Правобережної України до складу Російської імперії.
6. Вітчизняна війна 1812 р. і участь в ній українського народу.

Заняття 2

1. Декабристський рух в Україні.
2. Піднесення національного руху на західноукраїнських землях. “Руська Трійця”.
3. Виникнення і діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Т. Шевченко.
4. Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя.
5. Криза кріпосницької системи. Здійснення реформ 60-70-х рр. XIX ст. в Україні.
6. Громадівський рух.

Література

1. Буцик А.К., Стрельський В.І. Великий патріотичний подвиг. (Участь українського народу у Вітчизняній війні 1812 року.). – К., 1962.
2. Гайдамацький рух на Україні в XVIII ст. Зб. док. – К., 1970.
3. Грабовецкий В.В. Олекса Довбуш – легендарный герой украинского народа. – М., 1959.
4. Гуржій І.О. Розвиток товарного виробництва і торгівлі на Україні (з кінця XVIII ст. до 1861 р.) – К., 1969.
5. Дмитриев А. Колиивщина (Из истории классовой борьбы на Украине во второй половине XVIII века). - М., 1984.

6. Іванова Р.П. Об'єднана діяльність "Землі і волі" на Україні у 60-х роках XIX ст. // Укр. іст. журнал. – 1988. - № 9.
7. Калугін Ю. Декабристи на Україні. – К., 1971.
8. Катренко А. Початки нового етапу українського національного руху в XIX ст. // Пам'ять століть. – 1996. - № 2.
9. Петраш О., "Руська Трійця". М. Шашкевич., І. Вагилевич, Я.Головацький та їхні літературні послідовники. – К., 1986.
10. Сарбей В.Г. Становлення і консолідація нації та піднесення національного руху на Україні у другій половині XIX ст. // Укр. іст. журнал. – 1991. - № 5.
11. Сергієнко Г.Я. Декабристи та їх революційні традиції на Україні. – К., 1976.
12. Сергієнко Г.Я. Суспільно-політичний рух на Україні після повстання декабристів (1826-1850). – К., 1971.
13. Сергієнко Г.Я. Т.Г. Шевченко і Кирило-Мефодіївське товариство. – К., 1983.
14. Стеблій Ф.І. Революція 1848-1849 років у Європі і Україна. – К., 1973.
15. Юрченко О.Т., Демченко М.В. Поширення марксизму і соціал-демократичні організації на Україні. – К., 1993.

Тема: Україна початку XX ст.

План

1. Українські партії в Наддніпрянській Україні.
2. Україна в російській революції 1905-1907 рр.
3. Виникнення і діяльність "Просвіт".
4. Столипінська аграрна реформа.
5. Західноукраїнські землі на початку XX ст.
6. Україна в роки Першої світової війни.

Література

1. Варгатюк П.Л. Особливості революційного процесу в Росії на початку XX ст. // Укр. іст. журнал. – 1990. - № 7.
2. Волковинский В.М., Левенець Ю.А. Столипін: з життя та державної діяльності. // Укр. іст. журнал. – 1991. - № 2, 4, 8, 9.
3. Гуржій І.О. Україна в системі всеросійського ринку. – К., 1968.
4. Думін О. Історія легіону Українських Січових Стрільців. // Дзвін. – 1991. - № 9-11.
5. Загорнюк Л. Світовий подвиг січових стрільців. // Військо України. – 1998. - № 7-8.
6. Левенець Ю. Ліворадикальні партії в Україні напередодні жовтневого перевороту 1917 р. // Укр. іст. журнал. – 1992. - № 3.
7. Мурашко Л. Процес формування і бойовий шлях легіону Українських Січових Стрільців. // Історія України. – 1999. - № 17.
8. Україна в період Першої світової війни. Енциклопедичний довідник. – К., 1996.
9. Щербак М.Г. Царська охранка у боротьбі проти революційного руху на Україні (1895-1917 рр.) // Укр. іст. журнал. – 1990. - № 2.
10. Шморгун П.М. Україна в період російської революції 1905-1907 рр. – К., 1985.

Тема: Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України.

План

1. Лютнева 1917р. буржуазно-демократична революція. Падіння самодержавства.
2. Утворення Центральної Ради.
3. Політичні партії в Україні.
4. М.С. Грушевський про автономний устрій України.
5. Український національний конгрес і його рішення.

Література

1. Володимир В. Відродження нації: У 3ч. - К., 1990.
2. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття. - К., 1993
3. Історія України. Курс лекцій. - К., 1992.
4. Кондуфор Ю.Ю. Революційні події 1917р. на Україні // УІЖ-1990-№11.
5. Кульчицький С.В. Центральна Рада. Утворення УНР // УІЖ-1992-№5.

**Тема: Проголошення автономії. Розгортання української революції
(весна-літо 1917 р.).**

План

1. Початок українізації армії. І і ІІ військові з'їзди.
2. Проголошення автономії України. І Універсал.
3. Утворення Генерального секретаріату.

Література

1. Верстюк В.Ф. Українська революція: доба Центральної Ради // УІЖ. – 1995. - №2. - 3.
2. Гамрецький Ю.М. Універсали – визначальні віхи історії Центральної Ради // УІЖ-1991-№8.
3. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття. - К., 1993.
4. Нагаєвський І. Історія Української Держави двадцятого століття. - К., 1994.
5. Полонська-Василенко Н. Історія України. У 2 ч. - К., 1992.
6. Солдатенко В.Ф. Становлення української державності і проблема збройних сил (бер.1917-квіт.1918 рр.) // УІЖ. – 1992. - №5,6.

Тема: Соціально-економічна і культурологічна діяльність Центральної Ради.

План

1. Соціально-економічна діяльність Центральної Ради.
2. Державотворча діяльність Центральної Ради.
3. Запровадження власної фінансової системи.
4. Розвиток народної освіти. Центральна Рада і українська культура (1917-поч.1918 рр.)

Література

1. Дмитрієнко М.Ф., Лисенко О.Ю. Національна валюта України (1918-1919рр.) // УІЖ-1994-№6.
2. Зубалій О.Д., Рященко Д.С. Освітній рух в Україні у добу національно-державного відродження (1917-1920 рр.) // УІЖ-1998-№3.
3. Історія держави і права України. В 2 ч. - К., 1996.
4. Осташко Г.О. З історії літературно-мистецького життя в Україні за часів ЦР // УІЖ-1998-№3.
5. Розовик Д.Ф. Центральна Рада і українська культура // УІЖ-1993-№2-3.

Тема: Українська Держава П.Скоропадського.

План

1. Внутрішня політика гетьманату.
2. Зовнішньополітичний курс Української Держави.
3. Національно-культурна політика. Створення Української Академії Наук.
4. Селянсько-партизанський рух. Падіння гетьманського режиму.

Література

1. Врублевський В.Г. До створення Української Академії Наук // УІЖ-1993-№1.
2. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття. - К., 1993.
3. Дмитришин В. Повалення німцями Центральної Ради у квітні 1918р.: нові дані з німецьких архівів // Політичні читання.-1994-№1.
4. Історія українського війська. - Львів, 1992.
5. Історія України в особах. В 2 ч. - К., 1995.

6. Соловей Д. У справі оцінки акту державного перевороту 29 квітня 1918р. // Політичні читання – 1994 - №3.
7. Булгаков М.А. Белая гвардия. - М., 1992.

Тема: Відродження УНР. Доба Директорії.

План

1. Встановлення влади Директорії.
2. Внутрішня і зовнішня політика Директорії.
3. Український Трудовий Конгрес.
4. Наступ радянських військ в Україну.

Література

1. Винниченко В. Відродження нації. В 3 ч. - К., 1993.
2. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття. - К., 1993.
3. Історія українського війська. - Львів, 1992.
4. Настуля О.О. До питання про охорону пам'яток культури за Директорії // УІЖ. – 1994. - №6.
5. Революция на Украине по мемуарам белых. - М., 1990.

Тема: Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР.

План

1. Розпад Австро-Угорської імперії та проголошення ЗУНР.
2. Революційні події на території Північної Буковини і Закарпаття.
3. Українсько-польська війна. Створення УГА.
4. Проголошення акту злуки УНР і ЗУНР. Історичне значення цієї події.

Література

1. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття. - К., 1993
2. Історія українського війська. - Львів, 1992
3. Карпенко О.Ю. Листопадова 1918р. національно-демократична революція на західноукраїнських землях // УІЖ-1993-№1.
4. Нагаєвський І. Історія Української Держави двадцятого століття. - К., 1994.
5. Тинченко Я.Ю. Українське офіцерство: шляхи скорботи та забуття. - К., 1995

ПЛАНИ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (2-й рік навчання)

Тема: Відновлення та падіння радянської влади в Україні.

План

1. Внутрішня політика РНК УСРР та її наслідки.
2. Боротьба українського народу проти денікінської навали.
3. Утворення радянської влади в Україні.
4. Селянсько-повстанський рух в Україні. Баштанська і Висунська республіки.
Реферат: “Н.І. Махно – ватажок селянського руху в роки громадянської війни”.

Література

1. Винниченко В. Відродження нації. – К., 1990.
2. Волковинский В.Н., Кульчицкий С.В. Христиан Раковский. Политический портрет. - К., 1990
3. Деникин А.И. Очерки русской смуты. - М., 1992.
4. Котляр Ю.В. Висунська і Баштанська республіки // Пам'ять століть.-1997-№1.
5. Котляр Ю.В. Повстанство. Селянський рух на Півдні України. 1917 – 1925. – Миколаїв, 2003.
6. Макаров П.В. Адъютант Его превосходительства. Кто он? - М., 1992.

Тема: Україна в умовах нової економічної політики.

План

1. Міжнародне і внутрішнє становище УСРР.
2. Голод 1921-1922рр. на Україні.
3. Запровадження НЕПу та відродження народного господарства.

4. Входження УРСР до складу Радянського Союзу.
5. Селянство Півдня України в добу непу.

Література

1. Котляр Ю.В. Селянство Півдня України: доба нової економічної політики (1921-1929 рр.). – Одеса, 2004.
2. Кульчицький С.В. Комунізм в Україні: перше десятиріччя. – К., 1996.
3. Кульчицький С.В. УСРР в добу нової економічної політики (1921 – 1928 рр.) – К., 1995.
4. Лях Р. Наймана праця в сільському господарстві України в умовах непу. – К., 1990.
5. Мовчан О.Н. Іноземна допомога голодуючим Півдня України в 1921-1923 рр. // УІЖ-1989-№10.
6. Мовчан О.Н. Голод на Україні: 1921-1923рр. // УІЖ-1990-№10,12.
7. Нагорна Л.П. Позиція України у новоствореній союзній державі // УІЖ-1993-№1.

Тема: Національна політика в УСРР в 20-х роках. Українізація.

План

1. Здійснення українізації в сфері державного будівництва.
2. Українізація школи, культури.
3. Національні меншини в УСРР в 20-30-х рр.
4. Згорання українізації. Початок нищення її здобутків.

Література

1. Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20-30-ті роки. - К.,1991.
2. Даниленко В.М., Кульчицький С.В. Сталінізм і інтелігенція. - К., 1991.
3. Курносів Ю.О. Суспільно-політичне життя на Україні в 20-30-ті рр. // УІЖ-1989-№12.
4. Лозицький В.С. Політика українізації в 20-30-х роках: історія, проблеми, уроки // УІЖ-1989-№3.
5. Майборода В.К. Особливості розвитку системи вищої педагогічної освіти в УРСР (1917-1941рр.) // УІЖ-1990-№11.

Тема: Здійснення індустріалізації в Україні.

План

1. Передумови і суть сталінського “стрибка” в індустріалізацію.
2. Розвиток важкої промисловості. Труднощі і досягнення.
3. Створення адміністративно-командної системи управління економікою.

Література

1. Бойко О.Д. Історія України у ХХ столітті (20-90-ті роки). - Ніжин, 1994
2. Історія України. Курс лекцій. - К., 1992
3. Кульчицький С.В. Особливості індустріалізації народного господарства // УІЖ-1989-№10.
4. Сторінки історії Української РСР. Факти, проблеми, люди. Посібник для вчителів. - К., 1990.
5. Троян М.П. Стаханівський рух: новий погляд // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. - Випуск I. - К., 1991.

Тема: Насильницька колективізація сільського господарства та її наслідки. Голодомор 1932-1933 рр.

План

1. Необхідність кооперування на селі і сталінська програма колективізації.
2. Хід колективізації в Україні. Сталінська політика “розкуркулювання” селянства.
3. Трагедія голодомору 1932-1933 рр. в Україні.

Література

1. 33: Голод. Книга-меморіал.-К., 1992
2. Бойко О.Д. Історія України у ХХ столітті (20-90-ті роки). - Ніжин, 1994
3. Голод 1932-1933рр. на Україні: очима істориків, мовою документів. - К., 1990
4. Голод – геноцид 1932 – 1933 років на території Миколаївщини: погляди істориків, очевидців, архівні матеріали (до 70-річчя трагедії). – Миколаїв, 2003.
5. Конквест Р. Жнива скорботи.-К., 1993

6. Кульчицький С.В. 1933: трагедія голоду.-К., 1989
7. Кульчицький С.В., Максудов С. Втрати населення України від голоду 1933 // УДЖ-1991-№2.
8. Марочко В.І. Голод на Україні (1931-1933рр.): причини і наслідки // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. - Випуск I. - К., 1991

Тема: Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кін.20-30-ті рр.).

План

1. Політичний режим сталінщини в Україні.
2. Репресії. Розгром українських партійно-державних діячів.
3. Сталінський терор проти військових кадрів РСЧА на Україні.

Література

1. Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20-30-ті роки. - К., 1991
2. Колпакиди А.И., Прудникова Е.А. Двойной заговор. Сталин и Гитлер: несостоявшиеся путчи. - М.: 2000
3. Кремінський В.Г., Табачник Д.В., Ткаченко В.М. Україна: альтернатива поступу (критика історичного досвіду).-К., 1996.
4. Суворов В. Зачем Сталин обезглавил свою армию? - М., 1998.
5. Табачник Д., Розтальний В. Сталінський терор на Україні наприкінці тридцятих // Київ.-1989.- №2.
6. Табачник Д.В. Масовий терор проти військових кадрів на Україні наприкінці 30-х років // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. - Випуск I.-К., 1991.
7. Шаповал Ю.І. У ті трагічні роки: Сталінізм на Україні.-К., 1990.
8. Шитюк М.М. Масові репресії проти населення Півдня України в 20-50- ті роки ХХ століття. – К., 2000.

Тема: Західна Україна між двома війнами (1921-1939)

План

1. Західноукраїнські землі у складі Польщі, Румунії і Чехословаччини.
2. Створення і діяльність ОУН в довоєнний період.
3. Розкол в ОУН і його наслідки.

Література

1. Васюта І.К. Соціально-економічні відносини на селі Західної України (1918-1933). -Львів, 1978.
2. Динек Б. КПЗУ – автономна частина КПП // УДЖ-1990-№2.
3. Зайцев О.Ю. Представники українських політичних партій Західної України в парламенті Польщі (1922-1939рр.) // УДЖ-1993-№1.
4. Панчук М.І. “Білі плями” героїчного літопису. Із історії КПЗУ. - К., 1989.
5. Судоплатов П.А. Спецоперації. Лубянка и Кремль 1930-1950. - М.: 1998.

Тема: Вхідження західноукраїнських земель до складу УРСР.

План

1. Західна Україна і геополітичні інтереси СРСР і Німеччини.
2. Карпатська Україна 1938-1939рр. Августин Волошин.
3. “Радянізація” західноукраїнських земель та її наслідки.
 - Соціально-економічні і культурні перетворення і розвиток народної освіти.
 - Репресії і масова депортація краю 1939-1941рр.

Література

1. Безыменский Л.А. Гитлер и Сталин перед схваткой. - М., 2000.
2. Вечеш М.М., Задорожній В.Є. Карпатська Україна в 1938-1939рр.: деякі аспекти соціально-економічного і політичного розвитку // УДЖ-1995-№2.
3. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття. - К., 1993.

4. Ковалюк В.Г. Культурологічні та духовні аспекти “радянизації” Західної України (вересень 1939-червень 1941 рр.) // УІЖ-1993-№2-3.
5. Парсаданова В.С. Депортация населения Западной Украины и Западной Белоруссии в 1939-1941 гг. // Новая и новейшая история.-1989-№2.
6. Трубайчук А.Ф. Брудершафт двох диктаторів. - К., 1993.
7. Трубайчук А.Ф. 1939 р. К истории советско-германского сговора. - К., 1989.

ПЛАНИ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (3-й рік навчання)

Тема: Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941-1942 рр.

План

1. Історіографія проблеми.
2. Плани третього рейху щодо України.
3. Згубні прорахунки сталінського керівництва напередодні війни та їх наслідки.
4. Бойові дії влітку і восени 1941 року. Оборона Києва, Одеси, Севастополя.
5. Хід збройної боротьби навесні і влітку 1942 р.

Література

1. Безыменский Л.А. Гитлер и Сталин перед схваткой. - М., 2000
2. Всемирная история: Вторая мировая война. – Минск, 2000.
3. Городецький Г. Міф “Криголама”. Напередодні війни // УІЖ-1995-№3.
4. Горьков Ю.А. Готовил ли Сталин упреждающий удар против Гитлера в 1941 г.? // Новая и новейшая история-1993-№3.
5. Дейтон Лен. Вторая мировая война: ошибки, промахи, потери. – М., 2000.
6. Довженко О.П. Україна в вогні. - К., 1990.
7. Історія застерігає. Збірник трофейних документів. - К., 1986.
8. Коваль М.В. Превентивна війна чи віроломна агресія? // УІЖ-1995-№3.
9. Манштейн Эрих фон. Утерянные победы. - М.-СПб.1999
10. Мельтюков М.И. Упущенный шанс Сталина. Советский Союз и борьба за Европу: 1939-1941 (Документы, факты, суждения). - М., 2000.
11. Пикер Г. Застольные разговоры Гитлера. – Смоленск, 1993.
12. Суворов В. Ледокол. День “М”. Последняя республика. - М., 1995.
13. Типпкельскірх К. История второй мировой войны. - М.- СПб., 1999.
14. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. - К., 1995.

Тема: Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні.

План

1. Розчленування України. Фашистський окупаційний апарат.
2. Політичне і соціально-економічне становище населення України в умовах окупації.
3. Нацистський геноцид на Україні.

Література

1. Адамович Алесь. Хатынская повесть. Каратели. - Л., 1986.
2. Вінок безсмертя. Книга-меморіал. - К., 1998.
3. Історія застерігає. Збірник трофейних документів. - К., 1986.
4. Кузьмин С. Сроку давности не подлежит. - М., 1984.
5. Мазер В. Адольф Гитлер. Минск, 2000.
6. Мельников Д.Е., Черная Л.Б. Империя смерти: Аппарат насилия в нацистской Германии. 1933-1945. - М., 1989.
7. Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни: 1941 – 1944. – Миколаїв, 2004.
8. Мэнвелл Р., Франкель Г. Генрих Гиммлер. – Р-на-Д., 2000.
9. Ник Уорвол. Войска СС. Кровавый след. - Р-на-Д., 2000.
10. Нюрнбергский процесс: Сборник материалов. В 8-ми т. - М., 1991.
11. Черная книга. - К., 1991.

12. Черная Л. Коричневые диктаторы (Гитлер, Геринг, Гиммлер, Геббельс, Борман, Риббентроп). – Р-на-Д., 1999.

Тема: Народна боротьба на окупованій території.

План

1. Прорахунки і труднощі в становленні партизанського руху на початку війни (1941-1942рр.).
2. Рух Опору в 1942-1944рр. в Україні.
3. Діяльність ОУН-УПА на західних землях.

Література

1. Горбуров Є.Г., Котляр Ю.В., Шитюк М.М. Повстансько-партизанський рух на Півдні України. 1917 – 1944 рр. – Херсон, 2003.
2. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. - Львів, 1993.
3. Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни: 1941 – 1944. – Миколаїв, 2004.
4. Народная война в тылу врага. В 2-х кн. - К., 1985.
5. Николаевщина в годы Великой Отечественной войны (1941-1945). Сб. док. и материалов - Одесса, 1964.
6. Старинов И.Г. Фронт без командования // Н и НИ-1990-№3.
7. ОУН і УПА в другій світовій війні // УІЖ-1994-№2,3,4-6.
8. Шкварець В.П. Правда про УПА // Південна правда. – 1992. - 15 жовтня.
9. Шитюк М.М. Партизанський і підпільний рух на території Миколаївщини в 1941-1944 роках. - Миколаїв, 1996
10. Чайковський В.С. Невідома війна: партизанський рух в Україні 1941-1944 рр. Мовою документів, очима істориків. - К., 1994.

Тема: Звільнення українських земель від фашистських загарбників у 1943-1944 рр.

План

1. Битва за Лівобережну Україну та Донбас у 1943р.
2. Форсування Дніпра. Визволення Києва.
3. Визволення Правобережної України в 1944р.
4. Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни.
5. Внесок українського народу в розгром фашистської Німеччини.

Література

1. Довженко О.П. Україна в огні. Щоденники. - К., 1990.
2. Коваль М.В. Україна. 1941-1944 // УІЖ-1991-№6.
3. Конотопенко Я.І. Весна визволення. Березнегувато-Снігурівська операція (6-18.03.1944) - Миколаїв, 1996.
4. Кравченко М.В., Конотопенко Я.И. Николаев – в огне боёв 1941 года. - Николаев, 1995.
5. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. - Львів, 1993.
6. Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни: 1941 – 1944. – Миколаїв, 2004.
7. Украинская ССР в Великой Отечественной войне Советского Союза. - К.,1975.
8. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. - К., 1995.
9. Спик Майк. Асы союзников. - Смоленск, 2000
10. Вельц Г. Солдаты, которых предали: записки бывшего офицера вермахта. - Смоленск, 1997.
11. Чуйков В.И. От Сталинграда до Берлина. - М., 1982

Тема: УРСР у повоснні роки. Відбудова народного господарства.

План.

1. Тяжкі наслідки війни. Відбудова народного господарства (кін.40-х – поч.50-х). Голод 1946-1947 рр.
2. Розв'язання проблеми територіальних кордонів між УРСР і ПНР.
3. УРСР – засновник і член ООН.

Література

1. Субтельний О. Україна. Історія. - К., 1993.
2. Історія України. Курс лекцій. Ч.2. - К., 1992.
3. Фон Хаген Марк. Проблеми сталінізму і переосмислення радянського минулого // УІЖ-1994-№1.
4. Сторінки історії України. ХХ ст. - К., 1992

Тема: Суспільно-політичний рух в Україні у повосенні роки (кін.40-х – поч.50-х рр.).

План

1. Деформуючий вплив сталінщини на політичну систему.
2. Гоніння на діячів науки і творчої інтелігенції (кін.40-х – поч.50-х рр.).
3. Труднощі в суспільно-політичному житті західних областей. Дії збройних формувань ОУН-УПА (кін.40-х – поч.50-х рр.).

Література

1. Бойко О.Д. Історія України у ХХ ст. - Ніжин, 1994.
2. Кремень В.Г., Табачник О.Д., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). - К., 1996.
3. Історія України в особах. ХІХ-ХХ ст. - К., 1995.
4. Мірчук П. УПА-1942-1952 рр. - К., 1991.
5. Шаповал Ю.І. Каганович на Україні // УІЖ-1990-№8.
6. Шаповал Ю.І. Хрущов. Нарис політичної діяльності // УІЖ-1989-№1.
7. Коваль М.В. Справа О.Довженка // УІЖ-1994-№4.

Тема: Спроба здійснення нової політики. УРСР в умовах хрущовської “відлиги” (кін.50-х – поч.60-х рр.).

План

1. Перші кроки дестанілізації суспільного життя. ХХ з'їзд КПРС та його рішення.
2. Реформування промисловості і сільського господарства (др. пол. 50-х – поч. 60-х рр.).
3. Культурне життя УРСР в період “відлиги”.

Література

1. Бойко О.Д. Історія України у ХХ ст. - Ніжин, 1994
2. Конжжало І.П. Компартія України в добу відлиги // УІЖ-1990-№1.
3. Кульчицький Ю.О. Новітня історія України // УІЖ-1991-№10.
4. Курно сов Ю.О. Соціально-політичний розвиток УРСР у 50-х – перш. пол. 60-х рр. // УІЖ-1990-№5.
5. Панченко П.П. Становище українського села (60-80-ті рр.) // УІЖ-1990-№8.

Тема: Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (др. пол. 60-х – поч. 80-х рр.).

План

1. Згорання перетворень доби “відлиги”.
2. Партійно-політичний тиск на політичне і духовне життя. Дисидентський рух в Україні.
3. Наростання кризових явищ в розвитку економіки республіки.

4. Недооцінка назрілих соціальних проблем. Деформації суспільно-політичного життя УРСР.

Література

1. Бойко О.Д. Історія України у ХХ ст. - Ніжин, 1994.
2. Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України. - К., 1996.
3. Кремень В.Г., Табачник О.Д., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). - К., 1996.
4. Кульчицький С.С. Новітня історія України // УІЖ-1991-№11.

Тема: Україна на шляху до свободи і незалежності. Проголошення незалежності України.

План

1. Перебудова в Україні: необхідність, етапи, здійснення (др. пол. 80-х – поч. 90-х рр.).
2. Роль інтелігенції в оновленні суспільства. Народний Рух України за перебудову.
3. Суспільно-політичне життя республіки (кін. 80-х – поч. 90-х рр.).

Література

1. Бойко О.Д. Історія України у ХХ ст. - Ніжин, 1994.
2. Кремень В.Г., Табачник О.Д., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). - К., 1996.
3. Курносів Ю.О. Проблеми перебудови в УРСР // УІЖ-1990-№7.
4. Олійник Б. Два роки в Кремлі. - К., 1992.
5. Горбачов М.С. Перебудова і нове мислення для нашої країни і для всього світу. - К., 1988.

Тема: Україна на етапі розбудови незалежної держави.

План

1. Розпад СРСР. Проголошення незалежності України. Утворення СНД.
2. Становлення політичної системи в сучасній Україні.
3. Проблеми соціально-економічного розвитку в Україні (90-ті рр.).

Література

1. Декларація про державний суверенітет України // Рад. Україна-1991-17 липня.
2. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Нові політичні партії України. Довідник. - К., 1990.
3. Кремень В.Г., Табачник О.Д., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). - К., 1996.
4. Кульчицький С.В. Новітня історія України // УІЖ-1991-№11.
5. Документи про створення СНД // Голос України-1991-24 грудня.
6. Шкварець В.П., Мельник М.Ф. Історія рідного краю. Миколаївщина. – Миколаїв, 2004.

Тема: Міжнародна діяльність України в сучасну добу.

План

1. Пріоритетні напрямки діяльності України на міжнародній арені.
2. Україна і проблеми ядерного роззброєння.
3. Взаємини України з країнами СНД.
4. Російсько-українські стосунки в сучасну добу. Розподіл чорноморського флоту.

Література

1. Кремень В.Г., Табачник О.Д., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). - К., 1996.
2. Селиванов В. Собственная армия для Украины // Новое время. – 1991. - №26.
3. Кульчицький Ю.О. Новітня історія України // УІЖ-1991-№11.

**Тема: Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку і шляхи їх подолання.
Україна на межі тисячоліть.**

План

1. Наростання кризових явищ в економіці республіки і шляхи їх подолання (90-ті рр.).
2. Прийняття Конституції України.
3. Розвиток народної освіти: проблеми, пошуки, здобутки.
4. Суспільно-політичний і економічний розвиток Миколаївщини (кін. 80-х – 90-ті рр. XX ст.).
5. Президентські вибори 2004 р.
6. Вибори до Верховної Ради України 2007 року.

Література

1. Апатов С.Й., Дубовик В.А. Американські вчені про незалежну Україну (1989-1992 рр.) // УІЖ-1995-№2.
2. Кремень В., Базовкін Є. та ін. Суспільно-політична ситуація в Україні: етапи і тенденції розвитку(сер. 1993р.) // Політичні читання-1994-№1.
3. Литвин В.М. Україна-2004: Події. Документи. Факти.
4. Литвин В.М., Слюсаренко А.Г. На політичній арені України (90-ті рр.): роздуми істориків // УІЖ-1994-№3.
5. Рудич Ф.Н. Формування політичних структур в сучасній Україні: політичний аналіз // УІЖ-1994-№2.
6. Шкварець В.П., Мельник М.Ф. Історія рідного краю. Миколаївщина. – Миколаїв, 2004.
7. Ющенко В. 100 днів президентства. Пряма мова. – К., 2005.
8. Яневський Д. Хроніка «Помаранчевої» революції.

ТЕМИ УЧНІВСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ

1. Кам'яна Могила – пам'ятник найдавнішої в світі цивілізації.
2. “Неолітична революція” на території України.
3. Ольвія – некрополь чи місто?
4. Зарубинецька культура.
5. Найдавніші письмові довідки про племена, що жили на Україні (I-IX ст.).
6. Східні слов'яни – пращури українського народу.
7. Давньоруська держава чи Київська Русь? Топоніміка термінів.
8. Трипільська культура та її значення..
9. Князь Кий в історії та легендах.
10. “Норманська” та анти норманська теорії походження Київської Русі.
11. Хозарська теорія О.Пріцака.
12. Хрещення Русі.
13. Великий князь Володимир (Красне Сонечко) – політичний портрет.
14. Давньоруська держава і Степ.
15. Основні напрямки походів Святослава.
16. Золота Орда і місце в ній руських земель.
17. Боротьба Русі з татарськими загарбниками.
18. Данило Галицький – політичний портрет.
19. Роль Галицько-Волинського князівства в історії України.
20. Походження термінів “Русь”, “Україна”.
21. Ярослав Мудрий – політичний портрет.
22. Основні етапи формування українського народу.
23. Литовсько-Руська держава: міф чи реальність?
24. Походження козацтва.
25. Адміністративно-політичний устрій Запорозької Січі.
26. Козацтво в боротьбі проти турецько-татарських загарбників.
27. Люблінська унія 1569 р. Її наслідки для України.
28. Роль братств в Україні.

29. Брестська церковна унія 1596 р.
30. Кошовий отаман Запорозької Січі Іван Сірко.
31. Повстання Северина Наливайка.
32. Петро Сагайдачний – політичний портрет.
33. Визвольна війна українського народу (1648 -1657 рр.).
34. Богдан Хмельницький – видатний державний діяч.
35. Народні герої України у Визвольній війні 1648 – 1657 рр.
36. Переяславська угода, її позитивні і негативні наслідки для розвитку України.
37. Автономія України у складі Російської держави.
38. Остаточне знищення Запорозької Січі.
39. Боротьба за збереження незалежності України. І.Виговський.
40. Невдале гетьманування Юрія Хмельницького.
41. Причини Руїни.
42. Турецька альтернатива гетьмана П.Дорошенка.
43. І.Мазепа – політичний портрет.
44. Києво-Могилянська Академія та її роль в історії України.
45. Гайдамацький рух в Україні.
46. Опришківський рух в Карпатах.
47. Коліївщина – селянсько-козацька війна на Правобережжі.
48. Становище української держави після Визвольної війни 1648 - 1657 р.
49. Слобідська Україна в другій половині XVIII ст.
50. Конституція П.Орлика.
51. Участь України у Вітчизняній війні 1812 р.
52. Кирило-Мефодіївське товариство: мета, програма, документи.
53. Т.Г.Шевченко – великий український революціонер-демократ.
54. Декабристський рух в Україні.
55. Революція 1848 р. і її вплив на розвиток Західноукраїнських земель.
56. Ліквідація кріпосного права в 1861 р.
57. “Руська трійця” в історії вітчизняно-політичного руху та культури України.
58. Громадівський рух в Україні.
59. Народницький рух в Україні в 70-х рр. XIX ст.
60. Утворення політичних партій в Україні кінця XIX – поч. XX ст..
61. Столипінська аграрна реформа та її наслідки в Україні.
62. Україна в роки Першої світової війни.
63. Універсали Центральної Ради.
64. М.С.Грушевський – політичний портрет.
65. Суспільно-політична діяльність В.В.Винниченка.
66. Українська держава гетьмана П.Скоропадського.
67. С.В.Петлюра – політичний портрет.
68. Директорія УНР та її політика.
69. Утворення і розвиток Західноукраїнської Народної Республіки.
70. Акт Злуки: історичне та політичне значення.
71. Політика “воєнного комунізму”.
72. НЕП в Україні. Сутність, підсумки.
73. Селянський повстанський рух. Махновщина.
74. Політика українізації в 20-30-ті роки XX ст.
75. Запровадження колгоспного ладу.
76. Приєднання західноукраїнських земель до складу СРСР.
77. Початок Другої світової війни. Україна в планах гітлерівської Німеччини.
78. Підпільно-партизанський рух проти німецько-румунських окупантів.
79. Українська діаспора: історія і сучасність.
80. Народний рух України: етапи розвитку і діяльність.
81. Україна і сучасний світ.
82. Україна – незалежна демократична держава.
83. Національно-державна символіка України.
84. Герб, прапор, гімн України (1917-1991 рр.).
85. Суспільно-політичне та культурне життя української еміграції.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ, НАВИЧОК

Учень (слухач МАН) повинен знати:

1. В загальних рисах історію України від найдавніших часів до сьогодення
2. Особливості історії не лише в Україні, регіонах, але в окремих містах і селах, що складають нашу державу.
3. Причини та уроки виникнення та розв'язання конфліктів між народами, так як Україна є багатоетнічною державою.

Учні (слухачі МАН) зобов'язані вміти:

1. Розглядати соціально-політичні явища сучасності в перспективі та ретроспективі, в історичних рамках.
2. Виявляти сутність докорінних змін в історії етносів України на різних етапах їх розвитку, їх оригінальність, взаємозалежність в окремих регіонах.
3. Користуватися прикладами з історії України щодо політичного аналізу, для розміщення життєвості або приреченості конкретної політичної дії.
4. Передбачити наслідки подій в світі та який вплив вони матимуть на територію України.
5. Використовувати понятійний апарат історії при оцінці конкретних історичних ситуацій.
6. Орієнтуватися в різноманітності та суперечності суб'єктів історії.
7. Аргументивно відстоювати свою позицію в дискусіях.
8. Прогнозувати розвиток історичного процесу.

Учні (слухачі МАН) зобов'язані в кінці 11-го класу підготувати учнівську наукову роботу до захисту.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Андрущенко В.Л., Федосов В.М. Запорозька Січ як український феномен. - К., 1995.
2. Багалій Д. Нарис історії України. - К., 1994.
3. Баран В. Україна після Сталіна: нарис історії 1953-1985 рр. - Львів, 1992.
4. Баран В.К. Україна 1950-1960 рр.: еволюція тоталітарної системи. - К., 1996.
5. Баран В.К., Козак Д., Терпиловський Р. Походження слов'ян. - К., 1991.
6. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946-1980 рр.). - К., 1999.
7. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953. - Кн. 1-2. - К., 1994.
8. Бойко О. Україна 1991-1995: тіні минулого чи контури майбутнього? (Нариси з новітньої історії). - К., 1996.
9. Бойко О. Історія України у ХХ столітті (20-90-ті роки). - Ніжин, 1994.
10. Бойко О. Історія України (запитання і відповіді). - К., 1997.
11. Борисенко В. Курс української історії. - К., 1997.
12. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. - К., 1995.
13. Братко-Кутинський О. Феномен України. - К., 1996.
14. Верига В. Нариси з історії України (кінець XVIII — початок ХХ ст.). - Львів, 1996.
15. Верстюк В.Ф. Махновщина. - К., 1992.
16. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. - К., 1995.
17. Винокур О., Трубочанінов С. Давня і середньовічна історія України. - К., 1996.
18. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. - К., 1994.
19. Голод 1921 - 1923 років в Україні. Зб. док. і матеріалів. - К., 1993.
20. Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. - К., Нью-Йорк, 1996.
21. Горський В.С. Історія української філософії. Навчальний посібник. - К., 1996.
22. Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. - К., 1995.
23. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ-ХХ століття. - К., 1996.
24. Грушевський М. Історія України-Руси. В 11 т. 12 кн. - К., 1991-1998.
25. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. - К., 1991.
26. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ століття: Нариси політичної історії. - К., 1993.

27. Давня історія України. - Кн. 1-2. - К., 1994 - 1995.
28. Даниленко В., Касьянов Г., Кульчицький С. Сталінізм на Україні (20- 30-ті роки). — К.; Едмонтон, 1991.
29. Довідник з історії України. - Т. 1-2. - К., 1993 - 1995.
30. Дорошенко Д. Нарис історії України. - Т. 1-2. - К., 1991.
31. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. - Львів, 1993.
32. Залізник Л. Нариси стародавньої історії України. - К., 1994.
33. Єфименко О. Історія України та її народу. - К., 1992.
34. Ісаєвич Я. Україна давня і нова. Народ, релігія, культура. - Львів, 1996.
35. Історія України. / За редакції проф. В.П.Шкварця. – Миколаїв, 1997.
36. Історія України. - Львів, 1996.
37. Історія України. Курс лекцій у 2-х книгах. - К., 1992.
38. Історія України. Навчальний посібник. - К., 1997.
39. Історія України в особах ІХ—ХVІІІ ст. - К., 1993.
40. Історія України в особах ХІХ—ХХ ст. - К., 1995.
41. Історія України в особах. / За редакції проф. В.П. Шкварця. – Миколаїв, 1993-1994. – Ч. І-ІІ.
42. Історія українського війська. - Т. 1-2. - Львів, 1992-1996.
43. Історія української культури. - К., 1994.
44. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960 - 80-х років. - К., 1995.
45. Когут З. Російський централізм і українська автономія. Ліквідація гетьманщини (1760-1830). - К., 1996,
46. Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. - К., 1993.
47. Косик В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. - Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993.
48. Котляр М. Історія України в особах. Давньоруська держава. - К., 1996.
49. Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України. - К., 1996.
50. Крип'якевич І. Історія України. - Львів, 1992.
51. Культура українського народу. Навчальний посібник. - К., 1994.
52. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). - К., 1996.
53. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. - Т. 1-2. - К., 1994.
54. Литвин В. Політична арена України: дійові особи та виконавці. - К., 1994.
55. Литвин В.М. Украина: политика, политики, власть. - К., 1997.
56. Моця О., Ричка В. Київська Русь: від язичництва до християнства. - К., 1996.
57. Павленко Ю., Храмов Ю. Українська державність у 1917 - 1919 рр. - К., 1995.
58. Підкова І., Шуст Р. Довідник з історії України. Ч. 1-2. - Львів, 1994.
59. Полонська-Василенко Н. Історія України. - Т. 1-2. - К., 1995.
60. Рибалка І. Історія України. - Ч. 1-2. - Харків, 1995-1997.
61. Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції. 20-50-ті роки ХХ ст. - К., 1994.
62. Слюсаренко А., Томенко М. Історія української конституції. - К., 1993.
63. Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький. - К., 1995.
64. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея. К., 1997.
65. Субтельний О. Україна: історія. - К., 1993.
66. Терещенко Ю. Україна і європейський світ. - К., 1996.
67. Толочко П. Київська Русь. - К., 1996.
68. Україна і світ. Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства. - К., 1994.
69. Українська державність у ХХ столітті. - К., 1996.
70. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. - Т. 1-2. - К., 1996-1997.
71. Ульяновський В., Крижанівський О., Плохій С. Історія церкви та релігійної думки в Україні: У 3-х кн. - К., 1994.
72. Шаповал Ю. Україна 20-50-х років: сторінки ненаписаної історії. - К., 1993.
73. Шкварець В.П. Мельник М.Ф. Миколаївщина: погляд крізь віки. Нарис історії. – Миколаїв, 1994.
74. Шкварець В.П. Історія рідного краю. Миколаїв: погляд крізь віки. – Миколаїв, 2002.
75. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця ХІV до середини ХVІІ ст. (Волинь і Центральна Україна). - К., 1994.

АВТОРИ

Котляр Юрій Вадимович

Доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії Миколаївського гуманітарного університету імені Петра Могили

Домашня адреса:

54025 Миколаїв

Проспект Героїв Сталінграду 13-а, кв.66

Тел. (д): (0512) 42-50-82.

Міронова Ірина Сергіївна

Кандидат історичних наук, доцент кафедри історичних дисциплін Миколаївського навчально-наукового інституту Одеського національного університету імені І.І.Мечникова.

Домашня адреса:

54024 Миколаїв

Вул. Кругова, 13

тел.: (0512) 56 – 00 – 53, 56 – 14 – 88